

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

Šele to pot sem jo pogledal docela. Dvoje črnih oči me je gledalo zvedavo, temna polt njenega obraza in njenih rok je bila lepa.

Gospa Fani je obrnila pozornost drugam, da bi se iznebila zadrege. Pokazala je na gospodično, zvit nasmeh je sprožil njene ustnice, ki so se razširile:

«Ne poznata se. Moja prijateljica Lojza...»

Priklonil sem se. Lojza mi je podala roko in sramežljivo zaklopila goste obrvi.

«To je gospod, o katerem sem vam že pripovedovala,» je dejala gospa in mi ponudila stol. «Naš dijak. Kmalu bo samostojen.»

Zadnji poudarek me je zbolel. Lojza me je pogledala še enkrat pozorneje. Videl sem njene razkave roke, od dela razdejane. To srečanje je vznemirilo moje telo še bolj. Polt te ženske je imela tako močan vonj, da je vplival na živce in na možgane. In vendar me je pomiril in nasitil. Ko se je gospa skrivaj dotaknila moje roke in mi šepnila: «Čemu niste prišli malo pozneje?», sem se je otresel: «Ne!»

Potem dolgo več nisem prišel.

(Dalje prih.)

KNJIŽEVNA POROČILA

S L O V E N S K A D E L A

Rad. Peterlin - Petruška, Znamenje. Ljubljana. 1925. 56 str. Samozaložba.

Drugi zvezek svojih poezij je Peterlin - Petruška krstil «Znamenje». Ni to tajnostno-zagoneten znak kakega modernega mističnega poeta, kakršna sta, recimo, P. Claudel ali O. Březina, marveč čisto realno domače znamenje, kakršnih je toliko, poslikanih s patroni domače fare, po naših vaseh, pod katerim včasih obstane popotnik, da se odpočije in razgleda. Tudi romar Petruška je po svoji poti po cesti in stepi prišel domov, pod vaško znamenje in je sam ves vaški, ljudsko-preprost, naroden, slovensko čuvstven, a ne tragično razgiban, vinoljub, a ne Dioniz. Ampak slovenski človek! Kdo nam ukleše njegov obraz, monumentalno preprost in pravilen, kdo zajame njegovega duha, tišjega od tišine sveta. Jok brez solza, nemo drgetajoč smeh, gnev, ki se grize v zemljo, vera, ki opaja... Cankar nam je ustvaril prometejsko silni lik hlapca Jerneja — a v s e h črt ne vidim na njem. Ali ni hlapec Jernej torso? Župančič je opel vonj te zemlje v mogočno-ubrani «Dumi». Na vse strune je zapel...

Petruška je zapel na eno struno. Da je z a p e l, je dovolj.

To je notranja oznaka. Zunanja pa je ta, da je Petruška zorel v svoji pesmi ob poznejših sopotnikih naše moderne, Golarju, Puglju i. dr. Zato ni

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

revolucionar ne idejno, ne formalno. Osnovna melodija njegove pesmi je narodna pesem:

«Pod brezami-žalujkami
po čisti, ravni poti
en tih večer, en lep večer
prišla si mi nasproti.»

Slovenska in ruska narodna pesem se v Petruški srečno križata s svojimi vplivi. — V kako močno duševno sorodstvo je pesnik zrastel s svojimi literarnimi tovariši, zlasti z Golarjem, pričajo mnoge kitice v «Znamenju», ki bi jih človek ne ločil od Golarjevih, dasi se iz celote vidi, da niso vplivane od njega:

«Ah kako si vsem nam všeč
sveta Barbara-devica,
lepa si ko nagelj rdeč
in bogata ko kraljica.»

Nekaj je tudi — zlasti motivnih — reminiscenc na prvo Petruškino zbirko «Po cesti in stepi». N. pr.: Dolgi in pusti so dnevi... V celoti pa je v «Znamenju» pesnik dovolj samosvoj. Zmôžil se je, krajši je postal, točnejši, neposrednejši v čuvstvu. Zlasti ta pristrčna, izredna toplina čuvstva, ki se zdi v svojem zunanjem izrazu bolj ruska nego slovenska in ki jo je naš čas malone pregnal iz pesmi, je tisto, kar nam dela Petruškin stih tako prikupen in mil.

Knjiga obsega samo 50 pesmi, kar priča o avtorjevem dobrem kritičnem okusu. Znamenje časa pa je, da je zbirka izšla — v lastni založbi.

Fran Albrecht.

Ksaver Meško, Listki. Splošna knjižnica, 56. zvezek. V Ljubljani, 1924. Str. 144.

Prijetna nova Meškova knjiga ni in pač tudi noče biti literarni dogodek zlasti vonjive prve, pa tudi druge pisateljeve zbirke (Ob tihih večerih, 1904, in Mir božji, 1906). To je gotovo. A, kdor še zna uživati tega prekipevajoče - liričnega razglabljača ter z njim in v njem poslušniti pesmim samotnih, spominskih večerov in klicanju čistih zvokov od onstran materialnih senzacij, bo rad segel po «Listkih».

Vsega Meška bo spet našel v prvem delu te zbirke, v «Črticah». Sanjavega, nemirnega popotnika, ki so ga težka pota že malo utrudila, vedno v daljave hrepenečega romarja, ki mu razočarane oči že ne gledajo več tako pričakujoče, vernega muzikanta naše besede, ki v harmonične, polne stavke izliva svoje zastrte nokturne: *largo dolce* in *passionato* — *andante sostenuto*.

Dvoje črtic je posvečenih izgubljeni Koroški, nekaj jih poje o otožni ljubezni in daleč želečih sanjah, Noč in Jutro, zlasti Jutro, sta sijajni izpovedi pravega Meška, Kadar bo listje padalo... (Iz «Pisem, ki jih ni dobil») in V jeseni sta kot pritajena naša odmeva «lettres d'amour» portugalske redovnice Mariane Alcoforado. Črtica Pri trapistih skoro ne spada v ta okvir.

Zanimiv je drugi del zbirke, naslovljen «Mrtvi in živi», pet spominskih profilov Aškerca, Bohinjca, Gregorčiča, Medveda in Verovška. Avtor nam pripoveduje v teh obrisih svoje odnošaje do imenovanih naših mož, anekdote, bežne vtise in drobne prizorčke, zdaj s smehom na licu, zdaj skoro srditega, očitajočega pogleda, vseskozi pa na dolgo in široko, do neznatnih podrobnosti natanko. Literarno informiranemu bralcu pisatelj